

Sygn. akt VIII *Pa 21/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska (spr.)
Sędziowie:	SSR (del.) Renata Stańczak SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015r. w Gliwicach

sprawy z powództwa K. H. (H.)

przeciwko Miejskiemu Gimnazjum nr (...) w P.

o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy oraz wynagrodzenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 30 października 2014 r. **sygn. akt** IV P 359/13

1. oddała apelację,
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 60 zł.[sześćdziesiąt złotych] tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSR (del.) Renata Stańczak (-) SSO Grażyna Łazowska (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt: VIII Pa 21/15

UZASADNIENIE

Powódka K. H. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania domagała się od pozwanego Miejskiego Gimnazjum nr (...) w P. przywrócenia do pracy u pozwanego na dotychczasowych warunkach pracy i płacy oraz zasądzenia wyrównania wynagrodzenia za cały czas pracy w zmniejszonym wymiarze w kwocie 14.278,82 zł brutto.

Wskazała, że oświadczeniem woli z dnia 23 maja 2013r. pozwana poinformowała ją o konieczności obniżenia wymiaru czasu pracy do wysokości $\frac{3}{4}$ etatu, a to z uwagi na Zarządzenie Prezydenta Miast P., zgodnie z którym w gimnazjum liczącym od 251 do 400 uczniów może być zatrudniony nauczyciel bibliotekarz w wymiarze 0,75 etatu. Powódka w obawie przed definitywnym rozwiązaniem stosunku pracy wyraziła zgodę na obniżenie wymiaru zatrudnienia. Jednakże po zapoznaniu się z arkuszem organizacyjnym i stwierdzeniu, że liczba uczniów ostatecznie wyniosła 403 powódka uznała, że została wprowadzona w błąd i zwróciła się z wnioskiem z dnia 3 września 2013r. o anulowanie poprzedniej decyzji, na co pozwany nie wyraził zgody.

W odpowiedzi na pozew pozwany Miejskie Gimnazjum nr (...) w P. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podniósł, że wbrew twierdzeniom powódki nie mógł jej zaproponować zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu, gdyż zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta P. z dnia 28 marca 2013r. w gimnazjum liczącym od 251 do 400 uczniów może być zatrudniony nauczyciel bibliotekarz w wymiarze 0,75 etatu. Z uwagi na fakt, iż we wrześniu 2013r. ostateczna liczba uczniów w roku szkolnym 2013/2014 kształtowała się na poziomie poniżej 400 osób (396 uczniów) dyrektor nie mógł zaproponować powódce zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Zarazem pozwany wskazał, że powódka została poinformowana, że jeżeli liczba uczniów przekroczy 400 to w sposób analogiczny jak miało to miejsce w roku poprzednim zostanie zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wyrokiem z dnia 30 października 2014 roku, sygn. akt: sygn. akt IV P 359/13 Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach oddalił powództwo w całości. W punkcie 2 wyroku Sąd odstąpił od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Sąd I instancji ustalił, że K. H. jest zatrudniona u pozwanego w okresie od 1989 roku na podstawie mianowania w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku bibliotekarza. Zarządzeniem nr oRo. (...) Prezydenta Miast P. z dnia 28 marca 2013r. w sprawie zasad opracowania arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2013/2014 wprowadzono w placówkach podległych miastu P. limit etatu nauczyciela bibliotekarza uzależniony od ilości uczniów danej placówki. W szkołach o liczbie uczniów od 251 do 400 uczniów ustalono wymiar etatu bibliotekarza na 0,75 a w szkołach o liczbie uczniów powyżej 400 miał być cały etat bibliotekarza. Powyższe Zarządzenie zostało jednak zaskarżone w trybie postępowania administracyjnego i Wojewoda (...) rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 7 listopada 2013r. unieważnił to zarządzenie. W analogicznych sprawach rozpoznawanych przez WSA Sąd Administracyjny uznał zasadność decyzji Wojewody przyjmując, że organ prowadzący nie jest upoważniony do wydawania w tym zakresie wytycznych placówkom oświatowym.

Według ustaleń Sądu Rejonowego liczba uczniów pozwanego zmniejszyła się z 706 uczniów w roku szkolnym 2004/2005 do 411 uczniów w roku szkolnym 2012/2013. Obawiając się zmniejszenia liczby uczniów poniżej 400 osób dyrektor pozwanej szkoły już w 2012r. zaproponował powódce zmniejszenie wymiaru czasu pracy do $\frac{3}{4}$ etatu, na co powódka wyraziła zgodę. Ponieważ jednak liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 ostatecznie wyniosła ponad 400 uczniów dyrektor szkoły przyznał powódce cały etat. W roku szkolnym 2013/2014 również zachodziły obawy związane ze spadkiem liczby uczniów poniżej 400. W projekcie arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2013/2014 dyrektor szkoły wpisała 403 uczniów, tym niemniej kilkoro uczniów z ocenami niedostatecznymi miało przenieść się do Gimnazjum dla Dorosłych w S..

Jak ustalił Sąd I instancji dyrektor szkoły pismem z dnia 23 maja 2013r. powołując się na przepis art. 22 ust.2 w związku z art. 20 ust.1 ustawy Karta Nauczyciela zaproponowała powódce ograniczenie zatrudnienia w roku szkolnym 2013/2014 do $\frac{3}{4}$ etatu z proporcjonalnie zmniejszonym wynagrodzeniem jako przyczynę wskazując brak możliwości dalszego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy oraz brak możliwości uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć w związku ze zmniejszeniem liczb godzin, liczby oddziałów i liczby uczniów. W piśmie tym powołano się także na zarządzenie Prezydenta Miast P. z dnia 4 kwietnia 2012r. w sprawie zasad opracowania arkuszy organizacyjnych, gdzie przewidziano pensum bibliotekarza w szkołach liczących do 400 uczniów w wymiarze 0,75 etatu. Po otrzymaniu pisma powódka podjęła faktycznie od nowego roku szkolnego pracę w pozwanej szkole w zmniejszonym wymiarze czasu pracy i z niższym wynagrodzeniem, z obawy że otrzyma definitywne wypowiedzenie

umowy o pracę. Powódka w dniu 9 września 2013r. wniosła pozew o przywrócenie do pracy u pozwanego na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Podnosiła, że dopiero we wrześniu 2013r. dowiedziała się, że w arkuszu organizacyjnym zatwierdzonym w maju 2013r. przewidziano liczbę uczniów w ilości 403. W chwili opracowywania arkusza organizacyjnego obowiązywało unieważnione następnie dnia 7 listopada 2013r. zarządzenie Prezydenta miasta z dnia 28 marca 2013r. Projekt arkusza organizacyjnego został sporządzony w dniu 29 kwietnia 2013r., a zatwierdzony przez organ prowadzący szkołę w dniu 13 maja 2014r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach ustalił, że w pozwanej szkole w pierwszym tygodniu września 2013r. uczyło się 396 uczniów, ostatecznie liczba ta wyniosła 391 uczniów, natomiast w 2014 roku liczba uczniów wyniosła 380 osób. W pozostałych trzech placówkach gimnazjalnych z terenu P. liczba uczniów jest różna i różny jest wymiar czasu pracy bibliotekarza. Jak ustalił Sąd I instancji w pozwanej szkole nie ma także możliwości przydzielenia powódce godzin nauczania informatyki, zgodnie z jej wykształceniem, a to z uwagi na zmniejszającą się liczbę uczniów.

W ocenie Sądu I instancji, roszczenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd I instancji podał, że oświadczenie woli z dnia 23 maja 2013r. pozwanej złożone powódce nie stanowi wypowiedzenia warunków pracy i płacy, jako że jego podstawą są przepisy art.22. ust. 2 w związku z art. 20 ust.1 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela, które mają charakter szczególny wobec regulacji trybu wypowiedzenia zmieniającego z art.42 k.p. Sąd I instancji argumentował, że powódka podjęła faktycznie od 1 września 2013r. w pozwanej szkole pracę w zmniejszonym wymiarze czasu pracy i z niższym wynagrodzeniem. Do zmiany warunków pracy doszło zatem w trybie porozumienia stron zaakceptowanego w sposób dorozumiany przez powódkę. W ocenie Sądu I instancji nie można niniejszego sporu rozpoznawać jako odwołania powódki od wypowiedzenia zmieniającego, a jego istotą jest rozstrzygnięcie czy powódka mogła skutecznie odwołać się od wyrażonego oświadczenia woli twierdząc, że została wprowadzona w błąd. Powódka wskazywała bowiem, że dopiero we wrześniu 2013r. dowiedziała się, że w arkuszu organizacyjnym przewidziano liczbę uczniów w ilości 403. Zdaniem Sądu I instancji projekt arkusza organizacyjnego został sporządzony przez dyrektora szkoły 29 kwietnia 2013r. i zatwierdzony przez Naczelnika 13 maja 2013r., a więc znacznie wcześniej niż złożono powódce propozycję ograniczenia zatrudnienia i miała ona świadomość jaka jest przewidywana w arkuszu liczba uczniów, a przynajmniej powinna mieć. Ponadto ilość uczniów podana w projekcie arkusza organizacyjnego w maju każdego roku ma jedynie charakter wstępny (orientacyjny), a faktyczna liczba uczniów na dany rok jest znana we wrześniu po rozpoczęciu roku szkolnego. Sąd Rejonowy podał, że powódka winna także mieć świadomość tego, że w ostatnich latach sukcesywnie spadała liczba uczniów w szkole co groziło ograniczeniem jej zatrudnienia, co miało nastąpić już w 2012 roku. Tym niemniej w 2012r. liczba uczniów nie obniżyła się poniżej 400 osób, w związku z czym dyrektor szkoły wycofała propozycję i umożliwiła pracę powódce w pełnym wymiarze zajęć.

W ocenie Sądu I instancji wskazana w piśmie z dnia 23 maja 2013r. przyczyna ograniczenia wymiaru zajęć powódce nie była nieprawdziwa, jak również informacja o braku możliwości uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć o lekcje informatyki. Przyczyna miała charakter konkretny, bowiem ostatecznie liczba uczniów w pozwanej szkole w roku szkolnym 2013/2014 spadła do 391 a w 2014 roku do 380 uczniów. Zdaniem Sądu I instancji nie można przyjąć, że powódka celowo została wprowadzona w błąd przez dyrektora szkoły po to by zgodziła się na obniżenie jej wymiaru zajęć. W tej sytuacji nie może skutecznie uchylić się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli. Zarazem Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wskazał, że niezasadne jest również żądanie powódki zasądzenia wyrównania wynagrodzenia za cały okres pracy w zmniejszonym wymiarze czasu pracy, nie doszło bowiem do skutecznego cofnięcia oświadczenia woli przez powódkę. Podnosząc powyższe, Sąd w pkt. 1 sentencji zaskarżonego wyroku oddalił powództwo, zaś o kosztach procesu orzekł w pkt. 2 wyroku na podstawie art.102 k.p.c.

W apelacji od wyroku powódka zaskarżyła w całości wyrok oddalający powództwo o przywrócenie jej do pracy na dotychczasowych warunkach pracy i płacy, zarzucając orzeczeniu:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez uznanie, że wyrażenie przez powódkę zgody na ograniczenie zatrudnienia w trybie art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela jest aktem dobrowolnym, w wyniku którego "w istocie rzeczy godzi się na porozumienie zmieniające nauczycielski stosunek pracy";

2. naruszenie prawa materialnego poprzez uznanie, że powódka przy podpisywaniu oświadczenia woli nie działała pod presją pracodawcy i miała swobodę w wyrażeniu swojej woli;
3. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów prawa oświatowego związanego ze stosunkiem pracy nauczycieli, w szczególności dotyczącego ograniczenia wymiaru zatrudnienia;
4. naruszenie prawa materialnego poprzez uznanie, że projekt arkusza organizacyjnego szkoły na rok 2014/2015 jest dokumentem urzędowym dopuszczonym do obrotu prawnego;
5. naruszenie zasad swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego;
6. naruszenie procedur postępowania sądowego poprzez nie badanie sprawy pod względem merytorycznym potwierdzającym zasadność obniżenia powódce wymiaru zatrudnienia na czas nieokreślony.

Pełnomocnik powódki argumentowała, że w momencie otrzymania pisma z dnia 23 maja 2013r. powódka znajdowała się w przymusowej sytuacji, gdyż jej mąż utracił prace na skutek likwidacji zakładu pracy i stała się ona jedynym żywicielem rodziny. Ponadto podnosiła, że powódka była zmuszona do podjęcia decyzji o wyrażeniu zgody na obniżenie etatu i działała pod groźbą utraty pracy. Pełnomocnik powódki argumentowała, że w Gimnazjum nr (...) w P. przy liczbie uczniów 326 funkcjonuje pełny etat nauczyciela bibliotekarza. Nadto pomimo unieważnienia zarządzenia nr oRo. (...) Prezydenta Miast P. z dnia 28 marca 2013r. Sąd w dalszym ciągu utrzymywał limity zatrudniania bibliotekarzy wskazane w w/w zarządzeniu. Podnosiła także, że projekt arkusza organizacyjnego szkoły nie jest dokumentem dopuszczonym do obrotu prawnego. Pełnomocnik powódki wskazywała również na doniosłą rolę, nie tylko dydaktyczną, biblioteki szkolnej w funkcjonowaniu placówki szkolnej.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przywrócenie powódki do pracy na poprzednich warunkach w wymiarze 1 etatu nauczyciela bibliotekarza, ewentualnie domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji i nie obciążanie powódki kosztami postępowania i zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację powódki pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego podniósł, że wywiedziona apelacja jest bezpodstawna. Wbrew twierdzeniom powódki, nie znajdowała się ona w przymusowej sytuacji, ani nie została wprowadzona w błąd przez pracodawcę. Argumentował, że szacowanie ilości uczniów jest szczególnie utrudnione w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a projekt arkusza organizacyjnego szkoły może istotnie różnić się od ostatecznie przyjętego. Wskazał również, że stanowisko bibliotekarza w szkole należy do tzw. etatów wsparcia i wymiar pracy na tym stanowisku jest powszechnie uzależniany od ogólnej ilości uczniów w szkole, bez względu na ilość klas.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy przeprowadził obszerne i wyczerpujące postępowanie dowodowe, w oparciu o które poczynił trafne ustalenia faktyczne oraz wywiódł wnioski w pełni uprawnione wynikiem tego postępowania, nie wykraczając poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów, wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Dokonana subsumcja ustaleń faktycznych do mających zastosowanie przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Okręgowego.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, uznając je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich ponowne szczegółowe przywoływanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/776).

Na początku wskazać należy, że Sąd I instancji słusznie przyjął, że do nauczycieli mianowanych nie ma zastosowania art. 42 kp i przewidziana w nim możliwość zmiany warunków pracy i płacy. Prawidłowym jest ustalenie, że w tym trybie pozwana nie mogła zmienić warunków pracy powódki. W konsekwencji, powódce nie przysługują roszczenia przewidziane w kodeksie pracy art. 45 § 1kp w zw. z art. 42§ 1 kp czyli : o uznanie wypowiedzenia zmieniającego za bezskuteczne, o przywrócenie poprzednich warunków pracy i płacy czy też o odszkodowanie. Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa, powódka domagała się przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach. Skoro powódce takie roszczenie nie przysługuje, powództwo już tylko z tej przyczyny podlegało oddaleniu jako bezpodstawne.

Prawidłowym jest również ustalenie Sądu Rejonowego, że powódka podejmując z dniem 1.09.2013r. zatrudnienie w zmniejszonym czasie pracy wyraziła zgodę na zaproponowane przez pozwanego ograniczenie zatrudnienia w trybie przytoczonych przepisów art. 22 ust. 2 w związku z art. 20 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Powódka posiadała wiedzę o tym, że wymiar jej etatu uzależniony jest od liczby uczniów, bowiem podobna sytuacja miała miejsce w roku poprzednim szkolnym. Żadną miarą nie można uznać by w dacie podpisywania zgody na ograniczenie wymiaru jej zajęć działała pod wpływem błędu lub groźby.

Po myśli art. 84 § 1 kpc w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

Odnosząc powyższe do rozpoznawanej sprawy, wskazać należy, że pozwany w propozycji ograniczenia zatrudnienia przedłożonej powódce, zamieścił informację, że w roku szkolnym 2013/2014 uległa zmniejszeniu liczba uczniów i nie przekracza ona 400 uczniów. Niespornym było, że w dacie sporządzania propozycji ograniczenia zatrudnienia powódki, dyrektor pozwanego posiadała wiedzę, że uczniów będzie mniej niż 400zł. Postępowanie dowodowe, potwierdziło tę okoliczność, bowiem we wrześniu 2013r. podjęło naukę 396 uczniów. W konsekwencji, po stronie pozwanego nie wystąpiły przesłanki wymienione w przytoczonym przepisie art. 84 kc, umożliwiające uchylenie się przez powódkę od swego oświadczenia woli. Pozwany w tym zakresie nie wprowadził powódki w błąd. W tym kontekście, bez znaczenia pozostaje, że zatwierdzony arkusz organizacyjny na rok szkolny 2013/2014 przewidywał 403 uczniów. Dla porządku dodać należy, że wbrew twierdzeniom powódki, pozwany w propozycji ograniczenia zatrudnienia nie powołuje się na ten arkusz organizacyjny.

Zgodnie z art. 87 kc kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe. W rozpoznawanej sprawie pozwany, proponując powódce ograniczenie zatrudnienia, z pewnością nie stosował wobec niej groźby w powyższym rozumieniu lecz jedynie korzystał z przysługującym z mocy ustawy Karta Nauczyciela uprawnień. W tym zakresie ugruntowanym jest pogląd, że wypowiedzenie umowy o pracę bądź wypowiedzenie zmieniające warunki pracy i płacy, uzasadnione obiektywnymi okolicznościami nie stanowi groźby bezprawnej o której mowa w art. 87 kc. [vide wyroki Sądów Najwyższych z dnia 8.05.2008r., sygn. akt I PKN 106/01, LEX nr 564458, z dnia 2.03.2012r., I PK 109/11, OSNP 2013/3-4/27]. Zamiar dokonania zmiany wynagrodzenia na niższe i wręczenie w tym celu porozumienia zmieniającego umowę o pracę, nie może być traktowane jako zmuszenie pracownika pod wpływem groźby do podpisania tego porozumienia. Nawet gdyby pracodawca wskazał na możliwość rozwiązania stosunku pracy w przypadku odmowy podjęcia pracy przez pracownika na nowych warunkach, to takie zachowanie również nie mogłoby być potraktowane jako groźba bezprawna (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2002 r. I PKN 439/2001 Prawo Pracy 2003/4 str. 37).

Mając powyższe na uwadze, należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, że do zmiany stosunku pracy powódki doszło w drodze porozumienia – zgody na zaproponowane przez pozwanego warunki – oraz, że powódka nie uchyliła się skutecznie od swego oświadczenia woli. Powyższe ustalenia skutkowały oddaleniem powództwa i Sąd Okręgowy nie znajduje podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji, bezprzedmiotowym jest odnoszenie się do zarzutów apelacji dotyczących zasadności propozycji ograniczenia zatrudnienia powódki w roku szkolnym 2013/2014. Zarzut naruszenia prawa materialnego dotyczący „projektów arkusza organizacyjnego” jest bezzasadny, bowiem Sąd I instancji odnosił się tylko zawartych w projekcie danych liczbowych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku, ani też do jego uchylecia i po myśli art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji, uznając ją za bezzasadną.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.)

(-) SSR (del.) Renata Stańczak (-) SSO Grażyna Łazowska (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia